

GASD

Goudse Adviesraad Sociaal Domein

Aan: het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Gouda

Betreft: advies over Beleidsregels Inburgering 2024

Gouda, 8 april 2024

Geacht college,

U heeft de GASD om advies gevraagd over de Beleidsregels Inburgering 2024. Zoals gebruikelijk hebben wij ten behoeve van onze meningsvorming een aantal organisaties die een belangrijke rol bij de inburgering spelen, geraadpleegd. Dat heeft geleid tot het volgende advies.

Voordat de Wet inburgering 2021 daadwerkelijk ingevoerd kon worden is er veel water door de Gouwe gestroomd. De invoering is door de rijksoverheid enkele malen uitgesteld en de condities zijn tijdens het invoeringsproces aangepast. Daar kon de gemeente weinig aan doen maar gelukkig is de inburgering in Gouda wel daadwerkelijk ter hand genomen. De GASD heeft er dan ook begrip voor dat de gebruikelijk trits van visie-verordening-beleidsregels in dit geval niet gevolgd is, vooral omdat uit de beleidsregels een heel duidelijke visie naar voren komt.

De GASD heeft met instemming kennis genomen van de wijze waarop de gemeente de inburgering ter hand heeft genomen. Met name de extra elementen in het Gouds beleid zoals het kennismakingsgesprek, het turbotaaltraject en de ondersteuning en de mogelijkheden voor individueel maatwerk oogsten waardering. Dat geldt ook voor het extra aanbod voor gezinsmigranten en overige migranten. De basis is dus goed maar dat neemt niet weg dat zich in de praktijk van de inburgering de nodige problemen voordoen waardoor de inburgering in Gouda nog zeker geen gelopen race is. Kort en goed: kunnen in de praktijk de uitgangspunten van de Wet waargemaakt worden? En dan moeten we vaststellen dat algemene maatschappelijk omstandigheden als de crisis op de woningmarkt en de personeelsschaarste in het taalonderwijs en de kinderopvang dat fors kunnen bemoeilijken.

Onze adviezen zijn er daarom op gericht om de beleidsregels in de praktijk van alledag zo veel mogelijk effect te laten hebben.

1-In de Beleidsregels missen we een regeling voor noodzakelijke, faciliterende voorzieningen als reiskostenvergoeding en kinderopvang. In het algemeen zal toekenning daarvan niet nodig zijn maar in uitzonderingsgevallen kan het ontbreken daarvan deelname aan de inburgering ernstig bemoeilijken.

Advies 1: Neem in de beleidsregels op dat inburgeraars in uitzonderingsgevallen een vergoeding kunnen krijgen voor het noodzakelijke gebruik van faciliterende voorzieningen.

2-De gemeente heeft ervoor gekozen de financiële ontzorging van asielstatushouders slechts in uitzonderingsgevallen in te vullen. In de praktijk blijkt dat deze ontzorging lang niet altijd het beoogde effect sorteert, en daarom heeft de GASD op zich geen probleem met een bescheiden invulling ervan. Maar wij menen dat daarvoor in de plaats wel een traject naar zelfredzaamheid moet komen. In de praktijk wordt een concrete en structurele invulling daarvan gemist. Als voorbeeld kan hier de module “financiële zelfredzaamheid” van Mozaïek Wonen worden genoemd zoals die in het verleden aan nieuwe huurders werd gegeven. Ook het Geldplan Statushouders van Divosa moet in dit verband worden genoemd (startpuntgeldzaken.nl).

Advies 2: Ontwikkel in het eerste half jaar een traject waarin de inburgeraar niet ontzorgd wordt door tijdelijk financiële taken over te nemen, maar waarin een aantal modules worden aangeboden die de zelfredzaamheid van de inburgeraar vergroten.

3-Niet zelden starten inburgeraars de inburgering met een aantal verkeerde vooronderstellingen die hen tot verkeerde beslissingen in het inburgeringsproces leiden.

De praktijk van de inburgering leert ons dat niet genoeg kan worden benadrukt dat

- 1- arbeid meer inkomsten oplevert dan een uitkering plus toeslagen
- 2- arbeid niet alleen op het financiële aspect moet worden beoordeeld maar ook of misschien vooral als een investering in de eigen ontwikkeling moet worden beschouwd
- 3- de maatschappelijke ladder (weer) van onderaf betreden wordt en een jaar eenvoudige arbeid verrichten de stepping stone kan zijn naar een hoger niveau.

Advies 3: Voor een succesvolle inburgering is een realistische mindset van het grootste belang. Leg daarvoor in het PIP expliciet de basis.

4-Op het moment dat de inburgering van start gaat, kent de inburgeraar de Nederlandse taal nog helemaal niet. De inhoudelijke voorlichting over rechten en plichten, het proces en de verwachtingen vindt plaats in het Nederlands. Het gaat dan om de beschikkingen rechten en plichten en de uitleg van het traject die de inburgeraar zonder verdere uitleg thuisgestuurd krijgt. Hetzelfde geldt voor formele uitnodigingen (soms sommaties) voor een gesprek met de gemeente. De nieuwe burger kan de inhoud ervan onmogelijk begrijpen en het kost de consulenten en de maatschappelijke begeleiding vele uren om een en ander met behulp van een tolk te uitleggen. Het is veel doeltreffender (geen misverstanden) en doelmatiger (besparing in tijd en geld) om deze communicatie op schrift in de eigen taal aan te leveren op het moment dat het nodig is.

Advies 4: Hoewel de GASD ten principale voorstander is van communicatie in de Nederlandse taal adviseren wij om in deze fase van de inburgering (bijvoorbeeld gedurende

het eerste jaar) de formele schriftelijke communicatie met de inburgeraar in de eigen taal te laten plaatsvinden

5-Voor de inburgeraar is inburgering een zwaar en ingewikkeld proces. Een persoonlijke begeleiding is daarbij van groot belang. Bij de verschillende onderdelen van de inburgering zijn behalve de gemeente vele organisaties betrokken die ieder voor zich enorm gemotiveerd en stimulerend bezig zijn. Maar de verbinder ontbreekt. De grootste winst valt te behalen als die verschillende organisaties onderling gecoördineerd verbonden zijn en als het ware om de inburgeraar heen gaan staan. Dat geeft de inburgeraar een gevoel van veiligheid, motiveert hem en verhoogt de opbrengst van de inspanningen van de bij de inburgering betrokken organisaties, de samenwerkingspartners!

Een van de middelen daartoe kan een gezamenlijk dossier per inburgeraar zijn. Dan wordt bijgehouden bij wie de inburgeraar geweest is en weet men van elkaar wat men doet. Ook wordt ook het zogenaamde “shoppen” onmogelijk. De AVG hoeft daarbij niet in de weg te staan, want artikel 5, beginsel 2 van de AVG (doelbinding) maakt veel mogelijk!

Een ander middel zou kunnen zijn om de coördinatie bij een deelnemende organisatie te leggen die dan met de andere partijen kan schakelen.

Advies 5: Zorg ervoor dat de betrokken organisaties afstemmen en samenwerken en vervul daarvoor de organisatorische en eventuele financiële voorwaarden.

6-De Brede intake vindt meestal plaats op een moment dat de maatschappelijke begeleiding is gestart en ook duidelijk wordt welke problematiek(en) er speelt. De intake leidt echter zijn eigen leven en is voor lange tijd bepalend voor het hele inburgeringstraject. Het is pure winst om bij de opstelling van het PIP de ervaringen van de maatschappelijke begeleiding te betrekken, overigens zonder te tornen aan de onafhankelijke positie van de maatschappelijke begeleiding en diens vertrouwelijke relatie met de inburgeraar. Ook bij het constateren van problemen bij het nakomen van verplichtingen kan het alleen maar voordelen hebben dat er eerst contact met de maatschappelijk begeleiding wordt opgenomen om dit te bespreken (waarna mogelijk een drie-gesprek met cliënt en maatschappelijke begeleiding kan plaatsvinden).

Advies 6: Betrek de ervaringen van de maatschappelijke begeleiding bij het opstellen van het PIP en in geval van problemen.

7-De GASD is er zich terdege van bewust dat het inburgeringsproces - en in het bijzonder het eerste jaar - een enorme impact heeft op het leven van de inburgeraar. Het is allesbehalve denkbeeldig dat de ervaringen in het participatietraject en de toename van de taalvaardigheid tot een wijziging in het toekomstperspectief van de inburgeraar leiden. Dat moet dan logischerwijs weer leiden tot een aanpassing van het PIP. Op zich voorziet de regelgeving daarin maar omdat die wijzigingen vaak geleidelijk en bijna onmerkbaar gaan, is de GASD er niet zonder meer gerust op dat dat op het juiste moment ook leidt tot nieuwe afspraken over de inburgering, d.w.z. een nieuw PIP.

Advies 7: Maak heldere afspraken wanneer sprake is van een zodanig gewijzigd toekomstperspectief en de daarmee verbonden afspraken dat er een nieuw PIP moet worden “beschikt”.

8-Jonge inburgeraars die de onderwijsroute volgen kunnen na de Internationale Schakelklas door hun leeftijd niet altijd doorstromen naar MBO-2 en soms ook niet naar MBO-1. Daar is

geen passende voorziening voor. Deze categorie valt tussen wal en schip en is afhankelijk van de individuele insteek van de inburgeringsconsulent.

Advies 8: Bied voor deze categorie een tussentraject aan waardoor doorstroom naar MBO, BOL (Beroeps Opleidende Leerweg) of BBL (Beroeps Begeleidende Leerweg) realiseerbaar wordt.

9-Door allerlei praktische oorzaken ligt er niet zelden een aanzienlijk periode tussen het einde van het turbotaaltraject en de start van de taalcomponent van de gekozen route. Dat is funest voor zowel de inmiddels verworven taalkennis als voor de motivatie van de inburgeraar. Een “warme” overdracht binnen bijvoorbeeld maximaal twee weken is van doorslaggevend belang voor een succesvol taaltraject.

Advies 9: Doe er alles aan om de pauze in het taalonderwijs zo kort mogelijk te houden. Lukt dat niet schakel dan vrijwilligers en andere partijen in om de inburgeraars “aan de praat” te houden.

10-Mét de begeleidende organisaties hebben wij veel zorg over de invulling van de participatie-uren voor mensen met een laag (NL-)taalniveau. In het bijzonder bij deze categorie is het heel belangrijk om bij de uitvoering meer persoonlijke aandacht en begeleiding te kunnen bieden. Dat kan heel goed groepsgewijs waarbij het Nederlands de voertaal is. De inburgeraars worden gemotiveerd door aandacht en persoonlijk contact en de werkgevers worden ontzorgd als er begeleiding is op de werkvloer.

Advies 10: Regel persoonlijke begeleiding voor de participatie-uren van de inburgeraars met een laag (NL-)taalniveau.

11-Het vinden van stages in de duale inburgering is een groot probleem. Hoe kan worden gerealiseerd dat mensen daadwerkelijk in aanraking komen met de Nederlandse taal op het werk? Het werkgeversservicepunt (WSP) zou ons inziens een spilfunctie kunnen vervullen bij het vinden van taalstages, arbeidsmarkt-oriëntatie en MAP. Het is ons in dat verband opgevallen dat het WSP niet voorkomt in het overzicht van betrokken organisaties. De aanpak van de gemeente Leiden kan hierbij inspireren:

<https://www.dzb.nl/werkgevers/mogelijkheden/statushouders/>

En ook onze zuiderburen zijn hiermee bezig: https://www.integratie-inburgering.be/sites/default/files/2021-04/brochure_taalstage_lowres.pdf

Advies 11: Overleg met het WSP over welke belangrijke rol het kan spelen bij het vinden van stageplaatsen, BBL-plekken en parttime betaalde arbeidsplaatsen voor inburgeraars.

Wij zijn uiteraard bereid tot een nadere toelichting op dit advies en zijn benieuwd naar uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Ton de Korte
voorzitter GASD